

A II. Vatikáni Zsinat NOSTRA AETATE kezdetű nyilatkozata az Egyház és a nem keresztény vallások kapcsolatáról	
1. Milyen eredetű a <i>deus</i> szó?	A) indoeurópai
	B) egyiptomi
	C) kínai
2. Mi a vallás lényege?	A) különböző hagyományok összessége
	B) a vallás az Istenhez rendeli az embert
	C) filozófiai ismeretek összegyűjtése
3. Mi a vallásszabadság?	A) mindenki olyan vallást választ, amelyet akar
	B) minden vallás egyenlő
	C) a vallás szabad gyakorlása
4. Mit jelent a monoteizmus?	A) az Isten magánya
	B) Isten létének tagadása
	C) az egyetlen Istenbe vetett hit
5. Mit jelent a politeizmus?	A) több istenben való hit
	B) a városi élet kezdeti formája
	C) társadalmi törvények tanítása
6. Mit jelent a pogány kifejezés?	A) nem hívő ember
	B) vidéki ember
	C) egy keleti vallás tagja
7. Mi a negatív teológia?	A) Istenről nem tudjuk elmondani, hogy ő mi, csak hogy mi nem
	B) az Isten nélküli társadalom kifejtése
	C) vallási mítoszok homályos képzelgése
8. Melyik a három egyistenhitet valló vallás?	A) hinduizmus, iszlám, buddhizmus
	B) zsidóság, kereszténység, iszlám
	C) kereszténység, hinduizmus, zsidóság
9. Mi a keresztények és a zsidók közös öröksége?	A) a rabbik tanítása
	B) a qumráni tekercsek
	C) az Ószövetség
10. Mi a lelkiismeret?	A) az emberi lélek belső hangulata
	B) a jó és a rossz megkülönböztetésének képessége
	C) a vallástudományokban jártas emberek tulajdonsága
11. Mit jelent a szekularizáció?	A) a vallási magatartásformák megszűnése
	B) vallási időszámítás
	C) a vallások csoportosítása
12. Mi a panteizmus?	A) Isten azonos a világegyetemmel
	B) városok szövetsége az ókorban
	C) a Pán istenségről szóló ismeretek gyűjteménye
13. Mi a kinyilatkoztatás?	A) Isten feltárja magát az embereknek
	B) a király üzenete az ókorban
	C) egyiptomi hieroglifák megfejtése
14. Mi volt a II. Vatikáni Zsinat dokumentuma a vallásokról?	A) <i>Pater noster</i>
	B) <i>Redemptor hominis</i>
	C) <i>Nostra aetate</i>

15. Mi a vallások közötti béke eszköze?	A) minden vallás egyenlőségének az elfogadása
	B) a vallásközi párbeszéd
	C) egy vallási világetika kidolgozása
16. Melyik pápa járt először a római zsinagógában?	A) II. János Pál pápa
	B) I. János Pál pápa
	C) XII. Piusz pápa
17. Melyik pápa járt először a Szentföldön?	A) II. János Pál pápa
	B) I. János Pál pápa
	C) XII. Piusz pápa
18. Melyik zsinat hozott fordulatot a vallások értékelésében?	A) Trienti Zsinat
	B) I. Vatikáni Zsinat
	C) II. Vatikáni Zsinat
19. Mi volt az első vallásközi béke imatálalkozó helyszíne?	A) Róma
	B) Jeruzsálem
	C) Assisi
20. Mi az evangélium?	A) jó hír
	B) vallási előljáró
	C) liturgikus öltözék
21. Mire vonatkozik az ökumenizmus?	A) a görög világ egésze
	B) a keresztények egysége
	C) a vallások egyenlősége
22. Mi a dogma?	A) vallási parancs
	B) áldozati hely
	C) hitigazság
23. Ki volt Ábrahám?	A) az első pátriárka
	B) Ádám testvére
	C) a Korán szerzője
24. Mi az egyház?	A) gyülekezet
	B) önálló egyszintes épület
	C) helységnév

Filozófia és Holokauszt

1. Melyik kifejezés a legalkalmasabb a zsidóság tragédiájának leírására?

- a. A görög "holokausztosz" kifejezés, mert vallástörténetileg ez vonatkozik a teljesen eléggő áldozatra.
- b. Az "Auschwitz" kifejezés, mert ez a haláltáborokban végbement eseményre utal.
- c. A "soah" (?????, HaShoah, jelentése "katasztrófa"), mert a zsidóság ezt a megnevezést részesíti előnyben saját drámájának leírására.**

2. A Holokauszt kifejezés azért nem a legalkalmasabb a zsidóság tragédiájának leírására, mert ez a kifejezés

- a. Lejáratott.
- b. Homályos.
- c. **Mert a görög eredetű szó, amely teljesen elég áldozatot jelent, kevésbé fejezi ki a tragédiát, mint a soah héber kifejezése, amelynek jelentése katasztrófa.**

3. Mit jelent a "soah filozófiája"?

- a. A vonatkozó történeti események felsorolását.
- b. A történeti események politikai értelmezését.
- c. **A filozófiai tisztánlátást szolgáló tisztázó gondolkodást, amely a morális tisztulást szolgálja.**

4. A "soah filozófiája"

- a. nem más, mint a marxizmus álláspontja a történelem céljára nézve.
- b. történettudományi analízis a pozitív tények alapján.
- c. **fenomenológiai hermeneutika, amelyben a fenomenológia a lényegmegragadásra, a hermeneutika a lényeg magyarázatára vonatkozik.**

5. Melyek a filozófiai megközelítés legfontosabb forrásai?

- a. Történeti források
- b. Személyes feljegyzések, visszaemlékezések.
- c. **Filozófiai igényű megközelítések, mint amilyen Hannah Arendt vagy Emmanuel Lévinas munkássága.**

6. A személyes feljegyzések és naplók fontosak a filozófiai reflexió számára, mivel

- a. a szenvedők emlékezete önmagáért szól.
- b. a feljegyzések és naplók forrásműnek számítanak a történettudományban.
- c. **a személyes reflexiók csírájukban sokszor filozófiai meglátásokat tartalmaznak, amelyek módszeres kibontása és értelmezése a valódi filozófiai feladat.**

7. Mely filozófiai elmélkedések lehetnek elsősorban irányadók a keresztény-katolikus Soah-értelmezésben?

- a. Jürgen Moltmann protestáns teológus munkái.
- b. Richard Rubenstein zsidó teológus elmélkedései.
- c. **Johann Baptist Metz katolikus gondolkodó filozófiai igényű "politikai teológiája".**

8. Mi Johann Baptist Metz legfontosabb állítása a politikai teológiában?

- a. A zsidóság nem felelős Krisztus meggyilkolásáért.
- b. A hagyományos hierarchikus társadalom visszaállítása.
- c. Az egyház szolidáris természetének megvalósítása minden szenvedőre nézve a társadalom egészében.**

9. Mi a közös Szent Ágoston, Nicolaus Cusanus és Johann Baptist Metz gondolkodásában?

- a. A keresztényellenes barbárság elítélése.
- b. A kereszténység történelmi szerepének kiemelése.
- c. A történelmi katasztrófák - pl. Róma lerombolása, Konstantinápoly elfoglalása vagy a Soah - indítékul szolgálnak arra, hogy eszmei hagyományainkat újragondoljuk és legfontosabb elemeit újraértelmezzük.**

10. A Soah nem vethető össze más történelmi katasztrófákkal, mivel

- a. a Soához hasonló esemény soha nem történt.
- b. a Soához hasonló esemény történt, de soha ennyi ember nem pusztult el egy katasztrófa nyomán.
- c. a történelmi események ugyan összevethetők egymással, de a kereszténység és zsidóság meghatározó szerepe a nyugati történelemben a Soáht mégis egyedivé emeli.**

11. A Soah egyedi esemény, mivel

- a. soha hasonló nem történt a világtörténelemben.
- b. sok ilyen esemény történt, de a zsidóság tudományos teljesítménye miatt ez az esemény kiemelkedő.
- c. a nyugati világot a kereszténység határozza meg ma is és a zsidóság a kereszténység alapja.**

12. Mit jelent az, hogy a kereszténység eszkatologikus?

- a. A világ végét már megtörténtnek veszi.
- b. A történelem a teljes megsemmisülés felé halad.
- c. A történelem Isten ítélete alatt áll, ami egy ponton, amelyet végítéletnek nevezünk, teljes tartalmában megmutatkozik mindenki számára.**

13. A Soah eszkatologikus esemény a kereszténység számára, mivel

- a. soha ennyi ember nem pusztult el, mint a Soah katasztrófájában.
- b. a kereszténység a Soában a világ végét élte meg.
- c. a kereszténység és zsidóság történelmi sorsközösségét egy politikai hatalom erőszakkal akarta felbontani.**

14. A kereszténység és különösen a katolikus Egyház

- a. részt vett a Soah kivitelezésében.
- b. nem tett semmit a zsidóság megmentése érdekében.
- c. minden tőle telhetőt megtett a zsidóság és az egyes zsidó személyek megmentéséért a legkülönbözőbb eszközökkel, amelyek között szerepelt a személyes segítségnyújtás, rejtegetés, diplomáciai lépések és pápai nyilatkozatok kibocsátása.**

15. Miben áll Emmanuel Lévinas filozófiai Soah-értelmezésének lényege?

- a. Az ember a másik ember farkasa.
- b. Isten elvetette a zsidóságot és a kereszténységet.
- c. Az ember számára Isten a végtelen Másik, aki a másik emberben is kifejeződik és az ember személyességének feltétlen elismerésére indít.**

16. A zsidóság és kereszténység sorsközössége

- a. ma már nem áll fenn, mert megalakult Izrael Állam.
- b. már megszűnt a Soah következtében.
- c. mindenkor fennmarad, mivel a kereszténység forrása a zsidó hit, amelynek beteljesülését a zsidóságból származó Jézus, a Szentháromság második személye valósítja meg.**

17. Miben áll a "Holokauszt filozófiájának" specifikus feladata?

- a. A történeti emlékezet fenntartásában.
- b. A morális konzekvenciák levonásában.
- c. A zsidóság és kereszténység történelmi, filozófiai és teológiai sorsközösségének megértésében és megértetésében.**

18. Mit jelent a zsidóság és kereszténység sorsközösségének kifejtése?

- a. A bibliakutatás legújabb eredményeinek ismertetését.
- b. Az evangéliumok héber és arám alapszövegeinek helyreállítását.
- c. A zsidóság és kereszténység történelmi, eszkatologikus és a végtelen Másikra irányuló sorsközösségének tudatosítását.**

19. Melyik a Soáhra a vonatkozó filozófiai reflexiók legfontosabb fajtája?

- a. Az archaizálás, amely a zsidóság és a ker. kapcsolatát megszakítja.
- b. Az alterikus válasz, amely a Soah kapcsán a Másik fontosságát emeli ki szemben a totalitással.
- c. **A zsidóság és kereszténység megbonthatatlan sorsközösségét hangsúlyozó álláspontok.**

20. Mit jelent a Nyugat szellemtörténetében a Soáh cezúrája?

- a. Új történeti korszak kezdetét, amelyben egyetlen nagyhatalom uralja az egész világot.
- b. A Nyugat alkonyát.
- c. **A tragédiában megnyíló Másikra való ráirányulás új lehetőségét.**

21. Jelölje be, melyik író járult hozzá jelentősen a Soah filozófiai feldolgozásához.

- a. Honoré de Balzac.
- b. Emmanuel Finkenstein.
- c. **Elie Wiesel.**

22. Jelölje be, melyik filozófus járult hozzá jelentősen a Soah filozófiai feldolgozásához.

- a. Jean-Paul Sartre.
- b. Karl Marx.
- c. **Emmanuel Lévinas.**

23. Jelölje be, melyik teológus járult hozzá jelentősen a Soah filozófiai feldolgozásához.

- a. Aquinói Szent Tamás.
- b. Karl Rahner.
- c. **Johann Baptist Metz.**

24. Miért vált a "Holokauszt-kurzus" kiemelkedő közéleti kérdéssé Magyarországon?

- a. Mert a Pázmány Péter Katolikus Egyetem kezdeményezte.
- b. Mert a magyar lakosság különösen érzékeny a Soah morális tartalmaira.
- c. **Mert a hazai kultúrában a Soah morális és filozófiai kérdései eddig nem kaptak kellő nyilvánosságot és ezt a hiányt minél hamarabb és teljesebben be kell pótolni.**

A zsidóság jogegyenlőségét korlátozó törvények

1) MIT JELENT A JOGEGYENLŐSÉG?

A)

A polgári átalakulással megjelenő jogelv, amely szerint egy ország a polgárai között nem tesz különbséget, függetlenül azok származására, nemzeti, faji, vagy felekezeti hovatartozására.

B)

Azonos jövedelmi viszonyokat.

2) MIT JELENTETT A "NUMERUS CLAUSUS" A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI JOGALKOTÁSBAN? [1920. ÉVI XXV. TÖRVÉNYCIKK]

A)

Azon törvényi rendelkezést értették alatta, amely szerint a felsőoktatásban az "ország területén lakó egyes nemzetiségekhez és népfajokhoz" tartozó személyek részaránya nem lehetett magasabb, mint teljes népességen belüli arányuk.

B)

A felsőoktatásban résztvevők létszámát

3) MIÉRT SÉRTETTE A "NUMERUS CLAUSUS" A JOGEGYENLŐSÉGET?

A)

Nem sértette a jogegyenlőség elvét.

B)

Mert azon népcsoportok tagjait (pl. zsidóság), ahol az 1920. évi XXV. törvény cikk hatályba lépése előtt a teljes lakosságon belüli részarálynál a felsőoktatásban tanulók aránya nagyobb volt, korlátozta a továbbtanulás lehetőségében.

4) MILYEN MÓDON KORLÁTOZTA A 'ZSIDÓ' SZÁRMAZÁSÚAK MUNKAVÁLLALÁSÁT AZ ÚN. MÁSODIK ZSIDÓTÖRVÉNY? [1939. ÉVI IV. TÖRVÉNYCIKK]

A)

Nyilvántartották, hogy ki milyen munkakört tölt be.

B)

Egyes állásokat egyáltalán nem tölthettek be, akik a törvény hatálybalépésekor ilyen állást viseltek, el kellett őket bocsátani. A második csoportba azon állásokat sorolták, ahol már alkalmazásban lévőket elbocsátani nem kellett, de a jövőben új alkalmazások nem történhettek, a harmadik csoportba tartozóknál pedig részarányuk nem haladhatta meg a teljes népességen belüli arányukat.

5) Milyen jogfosztást állapított meg az állampolgársági jog területén az ún. Második Zsidótörvény? [1939. évi IV. törvények]

A)

Azon 'zsidó' származású személyeknél, akik magyar állampolgárságukat 1914. július 1-e után honosítással, vagy visszahonosítással szereztek, lehetőséget adott ezek visszavonására, vagyis a magyar állampolgárságtól való megfosztásra.

B)

Nem engedte meg az állampolgárságról történő lemondást.

6) Miként korlátozta a választójog gyakorlását az ún. Második Zsidótörvény, s például a fővárosban milyen arányban zárta ki származásuk miatt a választójogi feltételeknek egyébként megfelelő személyeket? [1939. évi IV. törvények]

A)

Írásbeli bejelentéshez kötötték, a számszerű korlátozás nem volt jelentős.

B)

A 'zsidó' származású állampolgárok csak akkor voltak jogosultak a választójog gyakorlására, ha felmenőik már 1867 előtt Magyarországon születtek, és állandó jelleggel a tartózkodási helyük is itt volt. Például Budapest székesfővárosban e rendelkezés miatt a választójogi feltételeknek egyébként megfelelő 'zsidó' származású személyek 94%-át zárták ki a választásra jogosultak közül.

7) MIKÉNT KORLÁTOZTÁK 1940-BEN AZ IZRAELITA VALLÁSFELEKEZET FELSŐHÁZI KÉPVISELETÉT? [1940. ÉVI XVII. TÖRVÉNYCIKK]

A)

Az 1926-os felsőházi törvény (1926. évi XXII. törvénycikk) minden bevett vallásfelekezet részére biztosította a felsőházi képviseletet. A vallásfelekezetek képviseletét újrászabályozó 1940-ben kibocsátott törvény azonban izraelitákat kihagyta a felsorolásból, amellyel kizárta őket felsőházból.

B)

Megvonták a szavazati jogukat.

8) MILYEN JOGKORLÁTOZÁSOKAT VEZETTEK BE 1941-BEN A HÁZASSÁGI JOG TERÜLETÉN? [1941. ÉVI XV. TÖRVÉNYCIKK]

A)

Nyilvántartást vezettek a 'zsidó' és nem 'zsidó' származású személyek közötti házasságokról.

B)

Megtiltották a 'zsidó' és nem 'zsidó' származású személyek közötti házasságkötést.

**9) MILYEN JOGHÁTRÁNNYAL SÚJTOTTÁK AZ IZRAELITA VALLÁSFELEKEZETET 1942-BEN?
[1942. ÉVI VIII. TÖRVÉNYCIKK]**

A)

Nem engedték a nyilvános vallásgyakorlást.

B)

Az izraelitáktól megvonták az 1895-ben elnyert, ún. "törvényesen bevett vallás" státuszt, és hátrányosabb ún. "elismert vallásfelekezetek" közé sorolták őket.

**10) MILYEN JOGKORLÁTOZÁSOKAT VEZETTEK BE 1942-BEN A TULAJDONSZERZÉS
TERÜLETÉN? [1942. ÉVI XV. TÖRVÉNYCIKK]**

A)

'Zsidó' származású személy nem vásárolhatott mező- és erdőgazdasági ingatlant, községekben pedig semmilyen ingatlant.

B)

Az ingatlanszerzésre kivetett illetéket megemelték.

**11) A 'ZSIDÓ' SZÁRMAZÁSÚ MAGYAR ÁLLAMPOLGÁROKKAL SZEMBEN MILYEN NYILVÁNOS
MEGKÜLÖNBÖZTETÉSÉRE VONATKOZÓ SZABÁLYT VEZETTEK BE 1944 ÁPRILISÁBAN.
[1.240/1944. M.E. RENDELET]**

A)

Minden hat évnél idősebb személyt sárga csillag viselésére köteleztek.

B)

Külön nyilvántartást vezettek róluk.

12) Milyen közlekedést érintő jogkorlátozásokat szenvedett el a hazai 'zsidó' lakosság 1944 áprilisában. [1.270/1944. M.E. RENDELET]

A)

Bevonták a vezetői engedélyeiket.

B)

Közlekedésre saját gépjárműveket nem használhattak, a tömegközlekedési eszközöket csak egyedi rendőri engedéllyel vehették igénybe.

13) Milyen munkavállalást érintő jogkorlátozásokat szenvedett el a hazai 'zsidó' lakosság 1944 áprilisában. [1.540/1944. M.E. RENDELET]

A)

Alacsonyabb munkabért állapítottak meg.

B)

Minden értelmiségi foglalkozás betöltésétől eltiltották őket, beleértve a magángazdaságot is.

14) Milyen tulajdont érintő jogkorlátozásokat szenvedett el a hazai 'zsidó' lakosság 1944 áprilisában. [1.600/1944. M.E. RENDELET]

A)

Vagyonuk saját nyilvántartására kötelezték őket.

B)

A vagyonukra bejelentési kötelezettséget írtak elő, s azt zár alá vették. Ez azt jelentette, hogy a tulajdonuk feletti rendelkezési jogot megvonták tőlük.

15) Milyen, a nyilvános fürdőhelyek igénybevételével kapcsolatos jogkorlátozásokat szenvedett el a hazai 'zsidó' lakosság 1944 májusában? [444/1944. B.M. RENDELET]

A)

A nyilvános fürdőhelyek igénybevételét megtiltották számukra.

B)

A nyilvános fürdőhelyeken elkülönítették őket.

16) Milyen jogkorlátozást szenvedtek el a 'zsidó' származású középiskolások 1944 májusában? [8.700/1944. V.K.M. RENDELET]

A)

Iskolájuk egyenruhájának, jelvényeinek viselésétől eltiltották őket.

B)

Nem történt jogkorlátozás.

17) Milyen, a nyilvános vendéglátás igénybevételével kapcsolatos jogkorlátozásokat szenvedett el a hazai 'zsidó' lakosság 1944 májusában? [500/1944. B.M. RENDELET]

A)

Egyedi hatósági engedély nélkül csak olyan vendéglátó ipari egységeket látogathattak, amelyek kizárólag az ő használatukra volt kijelölve.

B)

A vendéglátó ipari egységeken belül elkülönítették őket.

18) Milyen közoktatási tevékenységet érintő jogkorlátozásokat szenvedett el a hazai 'zsidó' lakosság 1944 júniusában? [8.960/1944. V.K.M. RENDELET]

A)

Nem nyithattak új oktatási intézményeket.

B)

A népiskola, középiskola, szakiskola stb. fenntartására kiadott engedélyeket visszavonták tőlük.

**19) Milyen jogkorlátozást szenvedtek el a 'zsidó' orvosok 1944 júniusában?
[2.250/1944. M.E. RENDELET]**

A)

Meghatározott körzetekre korlátozták a tevékenységüket.

B)

Csak zsidó származású személyeket kezelhettek.

20) Milyen intézkedéssel készítették elő a hazai zsidóság tömeges deportálását? [1.610/1944. M.E. RENDELET]

A)

A 'zsidó' származásúak számára kényszerlakhelyeket jelöltek ki (ún. gettósítás), amellyel a nem 'zsidó' lakosságtól elkülönítették őket.

B)

Külön nyilvántartást vezettek róluk.

A holokausz története. A zsidó és keresztény viszony a 20. században a nemzetközi és magyar kulturális emlékezetben.

1. Azonosítható-e a két világháború közötti Magyarországon tapasztalható "egyházi antiszemitizmus" a faji alapú antiszemitizmussal? - **Nem.**

2. Tudatos döntés volt-e XII. Piusz pápa részéről, hogy a zsidóüldözés nyílt elítélése helyett az üldözöttek gyakorlati megsegítése mellett döntött? - **Igen**

3. Szerepet játszott-e XII. Piusz pápa Horthyhoz intézett levele, illetve Serédi bíborosnak a püspöki kar nevében írt körlevele a budapesti zsidók deportálásának a kormányzó részéről történt leállításában? - **Igen.**

4. Igaz-e, hogy a magyar püspökök közül senki nem emelte fel szavát nyíltan a magyar zsidóság deportálása miatt? - **Nem.**

5. Az egyes személyek hősie kiállításán túlmutató, a semleges államok budapesti képviselőivel összehangolt embermentő hálózatot működtetett-e a budapesti apostoli nunciatura? - **Igen.**

6. Kizárólag a zsidóságot érintette-e a munkaszolgálat a második világháború alatt? **Nem**

7. Az ukrajnai munkaszolgálat során a ruházat és ellátás tekintetében volt-e különbség a harcoló alakulatok és musz. között? **Nem**

8. Volt-e tiltakozása hivatalos törvényhozási fórumon a munkaszolgálat ellen (Igen, felsőház, Glattfelder Gyula csanádi püspök) - a legfelsőbb magyar katonai vezetés próbált-e - az adatkörülmények között - javítani a musz helyzetén a keleti fronton? **Igen**

9. 1939-ben megtámadták-e Lengyelországot a német, orosz és szlovák csapatok? **Igen** vagy nem.

10. Igaz-e, hogy 1939-1940- ben Magyarországra szökött több mint 100.000 lengyel állampolgár. **Igen**

11. A lengyel magyarországi menekültek között voltak-e zsidók, akik itt is maradtak 1945-ig? **Igen**

12. A "W" jel jelentette a lengyeleknek a különleges eseményeket/ szervezeteket a második világháború alatt? **Igen** vagy nem?

13. A 1989 utáni Lengyelországban jött-e létre a Lengyelországi Zsidók Történeti Múzeuma? **Igen**

14. Vallási tekintetben egységes volt a magyarországi zsidóság? **Nem**

15. Anyanyelveként csak a jiddist használta a magyarországi zsidóság? **Nem**

16. A 19. században a magyar állam bátorította és támogatta a magyarországi zsidóság asszimilációját, gazdasági és társadalmi integrációját? **Igen**

17. Egységesen asszimilálódott és integrálódott a magyarországi zsidóság? **Nem.**

18. A magyarországi zsidóság jelentős mértékben részt vett a magyar gazdaság és kultúra felvirágoztatásában? **Igen**

19. Kizárólag a magyarországi zsidóság vett részt a magyar kapitalizmus kibontakoztatásában? **Nem.**

20. A magyarországi zsidóság csak vagyonos, iparral és kereskedelemmel foglalkozó családokból állt? **Nem.**

21. A magyarországi zsidóság életében kiemelkedő szerepe volt a cionizmusnak? **Nem.**

22. A magyarországi zsidóság túlnyomó többsége a hazájának tekintette Magyarországot? **Igen**

23. Igaz-e, hogy a sodródó hasadék a zsidók és az egyiptomiak között megnyílt tenger a kivonulások könyvében. **Nem**

24. Az ószövetségi zsidóságnál a sodródó hasadék a négy generációs emlékezet (Pl. a Babiloni fogság) mint a megtörtént eseményt (Isten ellen elkövetett cselekedetet) közvetlenül tanúsító, szóbelileg áthagyományozható emlékezet. Zsidó eszkatológia és történeti modellje a Tórában. **Igen**